

Handläggare: Bengt
Andersson**Till**

Kulturnämnden

Telefon: 08 508 31 918

Kulturförvaltningen**Underlag för budget 2017 med
inriktning 2018 och 2019****Förslag till beslut**

Kulturnämnden beslutar följande:

1. att godkänna förvaltningens underlag till budget för år 2017 och beräkningar för åren 2018 och 2019 samt överlämna ärendet till kommunstyrelsen.

Robert Olsson	Lars Eklund
Kulturdirektör	Tf Administrativ chef

Ärendet

Verksamhetsberättelsen för kulturförvaltningen med bokslut för 2015 och verksamhetsplanen 2016 utgör bakgrundsbeskrivning till det underlag för budget för 2017 - 2019, som ska lämnas till kommunstyrelsen inför den centrala budgetberedningen. Utgångspunkten för budgetunderlaget är kommunfullmäktiges budget för år 2016 med inriktning för åren 2017 - 2018.

Ärendet har handlagts av administrativa staben i samarbete med verksamhetsavdelningarna samt kommunikations- och kulturstrategiska staberna. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen den 4 april 2016.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	3
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	3
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	5
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	6
2 Nämndens verksamhetsområde	8
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	13
3.1 Drift.....	13
3.2 Investeringar.....	15
3.2.1 Prioriteringsgrunder.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
3.2.2 Konsekvensanalys och risker	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
3.2.3 Måluppfyllelse.....	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar	<i>Error! Bookmark not defined.</i>
4 Övriga redovisningar	19
5 Lokalförsörjningsplan.....	22
5.1 Inledning	22
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	22
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	23
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	23
5.5 Kostnadsutveckling.....	24
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	24
5.7 Övrigt	<i>Error! Bookmark not defined.</i>

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 01 KuNkuf 2017-2019

Bilaga 2: Bilaga 02 Prioriteringsverktyg SPIS

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Kulturförvaltningens uppdrag är att göra det möjligt för alla i Stockholm att ta del av ett kulturliv som är angeläget och av hög kvalitet. Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Barn och unga ska ha rätt till eget skapande och möjligheter att delta i kulturlivet.

Kulturnämnden ska genom olika stödsystem skapa goda förutsättningar för både de egna institutionerna och det fria kulturlivet att erbjuda kulturopplevelser av hög kvalitet. Kulturen ska växa i takt med att staden växer och bidra till ett Stockholm som håller samman. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla och stödja samhällets utveckling. Samtidigt ska stadens kulturhistoriska värden bevaras och levandegöras till ett kulturarv som används och utvecklas.

Utvecklingen i det snabbt växande Stockholm visar flera, delvis motsägelsefulla tecken. Å ena sidan växer staden, sysselsättningen ökar, turisterna är fler än någonsin och ekonomin blomstrar för stora delar av näringslivet. Samtidigt ökar de sociala och ekonomiska skillnaderna. Ojämnligheten syns också i kulturvanorna genom att konsumtionen och tillgången till kultur är kopplat till ekonomiskt och kulturellt kapital. Män med lägre inkomst och utbildningsgrad deltar mindre i jämförelse med kvinnor. Utrikes födda har lägre deltagande än inrikes födda. Motsvarande skillnader gäller även för personer med och utan funktionsvariationer. Att minska dessa klyftor är ett viktigt steg mot ett rikare liv för individen vilket också bidrar till en hållbar stadsutveckling.

Den digitala utvecklingen kommer att prägla kulturförvaltningens verksamheter på flera sätt. Stockholm har en ung befolkning och för många är internet inte second life utan real life. Nya e-tjänster, IT och nödvändig kompetensutveckling kommer att ge bättre service och större utbud men också öka kostnaderna. Ambitionen med kultur för alla kan inte bara uppfyllas digitalt utan kräver lokal närvaro på fysiska platser där det behöver etableras säkerhet och trygghetsskapande strukturer. Lokalfrågorna får ökad betydelse genom ombyggnaderna av Liljevalchs, Stadsmuseet, Stadsbiblioteket och Medborgarhuset, projekt som även kommer att påverka förvaltningens och verksamheternas organisationer, kompetensbehov och investeringar i bland annat ny teknik. Även många mindre lokaler behöver uppgraderas och bli mer flexibla till användningen. När det gäller nya kulturlokaler behöver kulturbehoven komma in tidigt i stadens planeringsprocesser och inriktningen anpassas till befolkningstillväxten i olika stadsdelar.

Kulturförvaltningens verksamheter är public service som ska stå för kvalitet och förtroende men också kunna erbjuda platsens magi. Biblioteken och Kulturskolan ska finnas i alla världar och motverka filterbubblor med källkritik och inspirera till läsning, eget kulturutövande och fördjupning. Nya livsstilar, identitetsbegrepp och kulturvanemönster innebär att kulturpolitiken måste möta flera behov hos medborgarna, både genom att bredda utbudet för den ovane och att spetsa det för den erfarna eller nischade användaren.

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Barn och unga och befolkningen i ytterstaden är fortsatt prioriterade grupper i budgeten för 2017. Alla barn och ungdomar ska, oavsett förutsättningar, ges möjlighet att uppleva och själva utöva olika former av kultur. Det är viktigt att göra alla kulturmötesplatser till trygga

mötesplatser för människor i alla åldrar. För att besökaren ska kunna känna sig trygg måste personalen känna sig trygg, bra bemötande, tid för samtal, kunskap om säkerhet samt personliga möten är viktiga trygghetsskapande faktorer. Det förebyggande arbetet kopplat till störande eller hotfullt beteende mot personal eller besökare emellan fortsätter. Genom att förvaltningens egna verksamheter utvecklas i samspel med lokalsamhället och genom att verka över hela staden med särskilt fokus på ytterstaden bidrar Kulturförvaltningen till att alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande.

I takt med att segregationen ökar spelar kulturen och evenemangen en viktig del i att bryta denna. Kulturfestivalen, We are Sthlm och Kulturnatten är exempel på evenemang där alla samhällsgrupper blandas och träffas. För att öka tillgängligheten är det av stor vikt att förvaltningen kan behålla evenemangen avgiftsfria.

Kulturstrategiska staben arbetar med verktyg för kartläggning och analys av lokalt kultur- och föreningsliv. Dessa verktyg kan i större utsträckning användas i stadens planering för att hitta helhetslösningar där kulturen tar en större roll.

Kulturstöd för unga är en stödform för ungdomars egna projektidéer. Formen är ett stipendium på max 10 000 kr, utdelningsmedel är 2 mnkr per år vilket omfattar ca 200 stipendier. Utöver ett ekonomiskt stöd finns ett nätverk av lokala coacher som stödjer ungdomarna i sina projektidéer. Stödet har en stark potential då det når väl ut till unga i ytterstaden och kan utvecklas i samverkan med lokala Community Centers, bibliotek och andra lokala kulturinitiativ. Stödet efterfrågas idag av fler ungdomar än vad stödutrymmet ger möjlighet att möta. Totalt i målgruppen finns drygt 117 000 ungdomar varav ca 200 kan få tillgång till stipendiet.

Kulturskolan kommer under perioden 2017-2019 fortsätta arbetet med att göra verksamheten känd, synlig och tillgänglig för nya målgrupper i olika delar av staden. Det gäller även satsningen på flera kursplatser för barn och ungdomar med funktionsvariationer. Genom El Sistema ska Kulturskolan fortsätta ge barn och unga och deras familjer som bor i ytterstadsområden möjlighet att delta och vara en aktiv och attraktiv del i kulturlivet, så att de får tillgång till nya förebilder och blir bekanta med ett professionellt kulturliv. I ytterstaden fördjupar Kulturskolan samarbetet med bibliotek, stadsdelsförvaltningar, förskolor, skolor och lokalt föreningsliv.

Med grunden i språk och berättelser, litteratur, bildning och demokrati ska Stockholms stadsbibliotek bidra till stockholmarnas möjlighet att nå sin fulla potential i ett växande Stockholm som riskerar att präglas av klyftor. Genom att fortsätta och långsiktigt etablera pågående satsning på barn i åldern 0-2, förskolebarn samt ungas fritid kompletterar Stockholms stadsbibliotek arbetet som sker inom Stockholms grund- och gymnasieskolor.

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

Stockholmarnas livsstil påverkas av konsten och kulturlivet. Och tvärtom. Den största insatsen på miljöområdet görs därför genom livsstilspåverkan i ord och handling. Bibliotekens ”Read-cycling”, evenemangens ISO-certifiering, Liljevalchs utställningar om bl a hållbart mode är några exempel. Kulturförvaltningens miljöorganisation arbetar därför med det egna målområdet: ”Hållbar publik verksamhet och kommunikation” i syfte att inspirera medborgarna till en hållbar livsstil. För att nå ut planeras samtal i olika publika sammanhang, där hållbarhet, med avstamp i det ekologiska perspektivet, blir belyst både på djupet och på

bredden. Kopplingen mellan hållbarhet och kultur är ett viktigt fokus här, liksom problematiken kring hur det individuella beteendet hänger ihop med en kollektiv global påverkan.

Arbetet med mål nr 1: Hållbar energianvändning fortsätter under 2016 – 2017 bland annat genom projektet Energi 1517. Fokus i energiarbetet är belysning, elförbrukning, genomgång av hyresavtal och lokalorganisation. Det finns ett generellt och långsiktigt behov i lokalerna av energieffektiva armaturer och ljuskällor, behovsstyrd belysning och ventilation samt energieffektiva fönster.

Mål nr 5: Giftfritt Stockholm är också i fokus under 2016, bland annat genom den databas för kemikalier som staden upphandlar för förvaltningarnas och bolagens räkning. Denna databas kommer aktualisera området ytterligare på förvaltningens enheter. Ett samtal pågår med miljöförvaltningens Kemikaliecentrum samt Stockholm Vatten om att tillsammans lyfta frågeställningar för konstnärer och kulturskapare runt konstnärsmaterial och kemikalier med början 2017.

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

De kulturella och kreativa näringarna i Stockholms län omsätter 260 miljarder kronor. De är också ett av de profileringsområden som uppmärksammas internationellt.

Kulturförvaltningens verksamheter möjliggör en fortsatt positiv utveckling med stöd, kompetens, nätverk och utbildning.

Investeringar i Stockholms kultur är investeringar i en stad som får bättre förutsättningar att hålla samman. Det är långsiktigt lönsamt att satsa på människor som söker bildning och konstnärliga uttryckssätt och ge dem stöd på vägen. De byggnader, såväl i ytterstaden som i innerstaden, som är öppna för alla utan krav på medlemskap eller konsumtion, blir gemensamt ägda offentliga platser för möten mellan människor i tider när segregationen ökar.

Närmaste tiden ligger fokus på nya intäktsmöjligheter och kostnadseffektiva samarbeten med förvaltningar och bolag, institutioner, företag och även utländska städer. Bedömningen är att prisförändringarna inom till exempel evenemangsproduktion kommer att öka i samma takt som generell prisindex, vilket kräver kreativa lösningar för att bibehålla samma nivå som tidigare. Fortsatta ökande publiksiffror ger också i viss mån kostnadsökningar som t ex STIM avgifter samt behov av ökad infrastruktur.

Förvaltningens kompetenser, nätverk och kännedom om lokaler efterfrågas i allt högre utsträckning. För att möta kulturlivets ambitioner och initiativ till att expandera, effektivisera eller nyetablera verksamheter behöver förvaltningen utveckla sin rådgivande och vägledande roll. 2016 inrättas en ny funktion som ”kulturlots” för kulturaktörer som vill etablera eller flytta sin verksamhet inom staden. Verksamheten kommer att utvecklas i nära dialog med kulturaktörer, fastighetsägare, andra intressenter och berörda förvaltningar.

Konst- och kulturlivets villkor för kvalitativ produktion kan stärkas genom ökat kulturstöd och ökad tillgång till produktionslokaler som konstnärsateljéer och lokaler för annan konstnärlig verksamhet.

Förvaltningen fokuserar på utfallet av verksamheten vid prioriteringar. För att hantera effektiviseringskrav och ökade behov kombineras gemensamma effektmål, rutiner och systemstöd med en lokal frihet för enheterna att inom givna ramar anpassa verksamheten till

lokala förutsättningar och behov. Exempelvis ses bemannings- och kompetensbehov per bibliotek över vilket kan innebära flytt av personalresurser till ytterstaden eller där de behövs mest.

Meröppet prövas allt mer i biblioteken. Personalytor ses också över för att se om dessa kan omvandlas till publika ytor. En strukturplan tas fram under 2016 som grund för biblioteksstrukturen i staden.

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stockholm växer. Inte bara i antal, utan också i mångfald och komplexitet. En tillgång om vi förmår ta tillvara det, omvandla olikheter och engagemang till riktning och utveckling för en stad som växer samman. Grundläggande mänskliga rättigheter innefattar yttrande- och åsiktsfrihet. Men också alla stockholmares lika möjlighet till ett värdigt liv, där kulturen är ett redskap för att förverkliga drömmar i levande och trygga miljöer.

Att vara angelägen innebär att människor med olika bakgrund, erfarenheter och förutsättningar upplever vårt utbud som relevant. Alla människor har lika värde och vi ska se, förstå, värdesätta och tillvarata infallsvinklar, synpunkter och idéer hos människor bland våra målgrupper och i arbetsgrupper inom förvaltningen.

Under 2016 är Kulturförvaltningen pilotprojekt för staden i Inkluderande kommunikation. Genom tydlig kommunikation och att vara öppna för dialog och samtal kan kulturförvaltningen bidra till en demokratisk stad fri från diskriminering.

Biblioteken som forum för yttrandefrihet och möten blir allt viktigare, där även kontroversiella åsikter får uttryckas. För att göra det behövs nya metoder och sätt att arbeta, där noggrann omvärldsbevakning, verksamhet utanför bibliotekets väggar och uppsökande verksamhet blir allt viktigare, liksom synlighet i form av tydlig skyltning. Biblioteken har också en uppgift att verka för att öka den digitala delaktigheten, vilket kommer att bli allt viktigare i takt med ökad digitalisering och en stor digital klyfta. Vidare ökar behovet av källkritik och kunskap om integritetsaspekter i den digitala världen.

Barnkonventionen sätter fokus på barnets rätt att få göra sin röst hörd och bli lyssnad till. För detta behövs resurser för en fortsatt utveckling av metoder och kompetens i förvaltningen och i samverkan med kulturlivet, föreningar och organisationer. Förvaltningens kartläggning 2015 ”Samlingslokaler och andra mötesplatser” visar på att stadens behöver fler mötesplatser.

Särskilt fokus på barn med olika funktionsnedsättningar, nyanlända, ensamkommande och barn och unga på särskilda boende. Med ökade resurser för konstnärlig bredd i kulturutbudet kan barns och ungas rätt till kultur utifrån olika intressen, smak och förutsättningar mötas i större utsträckning.

Kulturskolan kommer att utveckla arbetet med att ta in synpunkter på verksamheten och föra dialog med både nuvarande elever/föräldrar och de barn och ungdomar som inte hittat till Kulturskolan ännu. För att lyfta ungas delaktighet och det egna skapandet med digitala medier som verktyg skapar Kulturskolan ett par mediecenter där betydligt fler unga får tillgång till att arbeta med det personliga berättandet.

Stockholm växer och förvaltningen bidrar med redskap så att gamla och nya Stockholmare kan öka kunskapen om staden med metoder som kombinerar lärande och etnologisk

samtidsdokumentation. Som en del i utvecklingen av Det digitala stadsmuseet erbjuds också vägledning för bibliotekarier, personal inom äldreomsorgen och andra som möter människor i sitt arbete. Samtidigt fortsätter samarbeten kring ensamkommande flyktingbarn och samverkan med SHIS (Stiftelsen Stockholms Hotellhem) vilka syftar till att synliggöra en annan berättelse om dagens och framtidens Stockholm och stockholmare.

Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Personal- och kompetensförsörjning.

Kulturförvaltningens verksamheter är i hög grad publika och kvaliteten i det personliga mötet med besökaren, låntagaren, eleven eller föräldern är av avgörande betydelse för upplevelsen av verksamheten. Kompetenta, engagerade och välutbildade medarbetare och ett ledarskap som stimulerar till utveckling är en förutsättning för målet om en högkvalitativ och angelägen kulturverksamhet för alla stockholmare.

Rekryteringsbehov

Förändrade uppdrag medför behov av att utveckla arbetet med strategisk kompetensförsörjning. Arbetet utvecklas med att på såväl avdelnings- som på förvaltningsgemensam nivå analysera vilken kompetens som behövs, vilken kompetens som finns och vad som behöver utvecklas eller tillföras. Till följd av åldersstrukturen har förvaltningen ett relativt stort nyrekryteringsbehov de närmaste åren framförallt inom de stora yrkesgrupperna som bibliotekarier och musiklektörer. Rekryteringsbehovet ger även möjlighet att ompröva vilka kompetenser som krävs för förändrade uppdrag utifrån stockholmarnas behov utan att omställning/omställning behöver ske i någon större omfattning.

Chefsutveckling

Ett särskilt fokus på chefsutveckling gäller under planperioden med förvaltningens ledarprofil som utgångspunkt. Förvaltningens ledarutveckling syftar dels till att utveckla och behålla våra chefer men även till att attrahera sökande till lediga chefsbefattningar.

Ledarskapet delas in i tre delar, Hjärta, Huvud och Mod, som måste vara i balans för ett gott ledarskap och som fungerar som definition av vilka utvecklingsinsatser som behövs. Ett ansvarstagande ledarskap som uppmuntrar till medarbetarnas delaktighet och nytänkande samt ett tydligt fokus på effekter för brukaren är avgörande för kvaliteten. Förvaltningens chefer ska ha förmåga att leda i kraft av sina personliga egenskaper som bygger på en medvetenhet om sig själv, sina kunskaper och sina reaktioner. De ska ha färdighet i att kommunicera på ett klart, tydligt och respektfullt sätt och stimulera medarbetarna att själva utveckla en tydlighet. Ledarskapet ska uppmuntra till att skapa förutsättningar för att medarbetarna ska känna trygghet, öppenhet och nyfikenhet i sina arbetsrelationer. Och inte minst att stimulera lärande på arbetsplatsen.

Kompetensutveckling

Samtliga verksamheter planerar fortsatta satsningar på kompetensutveckling i syfte att bidra till ökad måloppfyllelse. Kompetensutveckling sker på såväl gruppnivå som på individnivå utifrån individuella kompetensutvecklingsplaner. Kulturförvaltningen utgår från ett ökat medborgarperspektiv istället för ett verksamhetsperspektiv. I linje med detta krävs att organisationens olika delar löpande präglas av nytänkande, kreativitet, nya arbetsformer och att nya kompetenser tar plats. Ökat fokus på sociala dimensioner i kulturen ställer krav på

andra kompetenser: Vi behöver kunskaper om våra målgrupper och det sammanhang de befinner sig i och vi behöver bredda kompetensen för att möta mångfald.

Kulturskolans medarbetare behöver fortsatt utveckla kompetens för att kunna möta målgruppens behov inom IT och ny teknik som en naturlig del av lärandet. En fortsatt satsning på IT-utbildning och stadens upphandling av nya tjänster inom GS-IT-avtalet ger tillgång till digitala verktyg och viss verksamhetsanpassad kompetensutveckling men förväntas också innebära ökade kostnader under perioden. Yrkesrollen på bibliotek är under förändring. Den digitala och tekniska utvecklingen, modern källkritik och en hög servicenivå i det publika mötet ställer höga krav på bibliotekets medarbetare. Stadsmuseet, Medeltidsmuseet och Stockholmia ser ett fortsatt behov av att förstärka kompetensen inom det digitala området, både vad gäller användningen och utvecklingen av ny teknik men också teknikens följder vad gäller ex upphovsrätt och yttrandefrihet.

Andelen utrikes födda bland förvaltningens anställda är fortsatt låg jämfört med staden som helhet. Ett strategiskt arbete pågår för att möta behovet att rekrytera och utveckla relevant kompetens enligt metoden kompetensbaserad rekrytering vilket erfarenhetsmässigt ökar mångfalden, ett arbete som involverar samtliga avdelningar. Medarbetare med olika bakgrund och preferenser berikar och tillför nya perspektiv och kräver av chefer att leda mångfald och tillsammans med medarbetarna använda den styrka och dynamik som olikheter innebär.

Sjukfrånvaro

Arbetet med att minska sjukfrånvaron är en del av förvaltningens hälsofrämjande arbete. Sjukfrånvaron bör minska, och för detta behövs ett ännu mer intensivt arbete med framför allt den återkommande korta sjukfrånvaron. Det sker bland annat genom tidigt agerande tillsammans med företagshälsovården och genom en konsekvent tillämpning av stadens rehabiliteringsprocess. Biblioteken behöver tydligt adressera arbetet gällande såväl friskfaktorer som ledarskap på individ- och gruppnivå inom hela organisationen i och med förverkligandet av Biblioteksplan 2016-2020 och bibliotekens höga sjuktal.

Lönebild

Andelen kvinnliga medarbetare inom befattningar som kräver högskoleexamen är hög, exempelvis bibliotekariéer (80 % kvinnor) och antikvarier (70 % kvinnor). Stadens satsningar på lärarlöner har förändrat lönebildningen inom kulturförvaltningen. Medianlönen för musiklärare är numera högre än för bibliotekariéer. För lönejämförelser mellan kulturförvaltningens yrkesgrupper och andra likvärdiga befattningar inom Stockholms stad skulle en fördjupad stadsövergripande arbetsvärdering/lönekartläggning vara av stort värde.

2 Nämndens verksamhetsområde

Samtiden präglas av stora omdaningar på många områden och nivåer. Demografiskt, ekonomiskt, tekniskt och socialt förändras det urbana samhället snabbt. Detta erbjuder såväl utmaningar som möjligheter för konst och kulturliv.

Fler vill bo i och besöka Stockholm. Barnkullarna ökar. Fler vill vara aktiva i stadens konst- och kulturliv som professionella utövare men också i eget skapande och som medborglig röst. Komplexa utmaningar kräver en bredd av kompetenser där samverkan över gränser är nödvändig. Vi ser en utveckling mot ökad samverkan på flera olika plan. Inom staden mellan olika förvaltningar, staden/regionen med landstinget och andra kommuner och

staden/civilsamhället med föreningar och organisationer. När Stockholm växer blir de fysiska förutsättningarna och tillgången till mark, byggnader, lokaler och mötesplatser en allt viktigare fråga. Kultur och konst är centrala delar i den växande staden och bidrar till sammanhållning. Strategisk planering och verksamhetsutveckling med utgångspunkt i relevanta kunskapsunderlag är en nyckelfråga.

Målgruppen i fokus

I arbetet med barn- och ungdomskultur har samverkan och dialog med kulturlivet, förskolan och skolan varit central. Detta har konkretiserats i verktyg för kommunikation av kulturutbud som Kulan och Kulan-premien. Kultur I Ögonhöjd – program för barn och ungdomskultur har utvärderats och en reviderad version har beslutats av kommunfullmäktige. Behov av ökad synlighet för det fria kulturlivet har mötts genom stöd till Kulturdirekt.

Arbetet med analys och uppföljning har utvecklats genom att den strategiska, utredande och statistiska kompetensen förstärkts. Insatser inom information, kommunikation samt nya system för datainsamling och uppföljning ökar. Den genomgående tråden i bland annat stödformerna handlar om ökad mångfald, kvalitet och geografisk spridning i en stad som växer. Uppföljningen visar att stöden har en jämn spridning i staden och fler barn och unga tar del av kultur genom bland annat Kulans erbjudanden till skolor och förskolor.

Den svenska musik- och kulturskolan är landets största satsning på barn- och ungdomskultur och uppgår till ca 2 miljarder kronor per år. Kulturskolan Stockholm når ca 8 % av målgruppen. Även om elevantalet i Kulturskolan ökar så minskar den procentuella andelen till följd av den snabba befolkningsökningen. Förmågor som ofta är avgörande på arbetsmarknaden vid rekrytering av ny personal är kommunikation, förmåga att arbeta i team och självförtroende. Allt detta är kompetenser som man som elev i Kulturskolan har stora möjligheter att utveckla när man arbetar med konstnärliga uttryckssätt. För att möta den kraftiga ökningen av barnantalet behöver satsningar ske och verksamhetsanpassningar genomföras.

Kulturskolans El Sistema finns i Bredäng, Skärholmen, Tensta och Husby. Undervisningen sker på skoltid vilket innebär ett mycket nära samarbete med berörda skolor och förskolor. Målsättningen är att barnen ska uppleva lust och nyfikenhet i sitt konstnärliga skapande. Västerländsk konstmusik är i fokus, liksom folkmusik och barnens eget skapande. Undervisningen sker i grupp och barnen träffas 3 gånger i veckan med pedagogerna samt en kväll i veckan med föräldrar och förebilder från kulturvärlden. Tillsammans med Sveriges Radios symfoniorkester och Radiokören, Kungliga Operan, Folkoperan, Adolf Fredriks kyrkas ungdomskör samt Kungliga Musikhögskolan och Stockholms Musikpedagogiska Institut skapar barnen konserter, spelar orkester och sjunger. Ambitionen är att utveckla El Sistema Stockholm under den närmaste treårsperioden. På de platser i staden där verksamheten startats bör nya fem- och sex-åringar erbjudas plats, samtidigt som nuvarande deltagare fortsätter, så att verksamheten får en långsiktig tillväxt. För att sprida möjligheterna att delta i verksamheten i ytterligare ett par ytterstadsområden behövs också satsningar.

Ett museum med staden som verksamhetsfält kan, och bör, lyfta frågor om identitet och bidra till inkludering. En plats som ger människor möjlighet att synas och bli lyssnade på. En plats där staden kan möta medborgarna och medborgarna varandra. Med andra ord: En av flera demokratiska mötesplatser.

Ökad närvaro för ett vidgat lokalt kulturliv

Stödet till det fria kulturlivet stärks för att möta dess förändringar och utvecklingspotential. Ytterligare satsningar på filmområdet görs för att stärka visningsmöjligheter för kvalitetsfilm. Stödet för utveckling av samlingslokaler stärks och ”historiska kulturgårdar” som ägs av staden får en hyreskompensation som följd av nivåhöjningen av hyresreformen. För att bidra till att alla barn och unga i förskola och skola får ta del av minst en professionell kulturupplevelse per termin tillförs mer resurser till arbetet med Kulán i samverkan med utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna. Särskilda satsningar utvecklas för att ge nyanlända barn och unga konst- och kulturupplevelser.

Utvecklingsarbetet förstärker och stöttar nya kulturetableringar och nya konstnärliga verksamheter tar plats i Stockholm. Antal företag med konstnärlig eller artistisk inriktning ökade, enligt SCB, med 3 % mellan 2014 och 2015. Kulturstrategiska stabens kunskaper efterfrågas alltmer och en kulturlivsundersökning kring Slakthusområdet har presenterats. En undersökning som visar på nyckelfaktorer för ett område där bostäder, handel, företagande och kultur kan samexistera och bidra till en levande och inkluderande stadsdel. Vidare genomförs en översyn av stadens ateljéer för konstnärlig verksamhet. I arbetet med kultur i stadsutvecklingen samverkar staben med stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret och exploateringskontoret så att kulturverksamheter såsom samlingslokaler, ateljéer med mera ges utrymme i stadsutvecklingen. Arbetet med att utveckla former för att stödja framgångsrik etablering av kulturverksamheter fortsätter med fokus på nybyggda områden men också i områden som genomgår snabb omvandling. Utvecklingen av film- och tvproduktion i staden stöds genom medlemskap i filmregion Stockholm Mälardalen.

Kultur för sammanhållning

Mötet med professionell kultur och möjlighet till eget skapande är en viktig kraft i sig själv. Kulturen kommer framöver även att få stor betydelse som medel i ett Stockholm som ska hålla samman och inkludera många nya Stockholmare.

Kulturstrategiska stabens mest omfattande uppdrag rör stöd till det fria kulturlivet, föreningar och organisationer. Sammantaget, alla stödområden, fördelas 208,8 mnkr där 70 % är stöd till stadens fria kulturliv och 30 % stödjer folkbildning och lokalförvaltande organisationer. Konkurrensen om stödutrymme ökar mellan konstformerna, mellan publika målgrupper och geografiska platser. Allt fler aktörer ser en roll i det offentliga kulturlivet och söker stöd. Många verksamheter visar också behov av ett ökat stöd för att kunna möta utvecklingen både vad gäller sitt konstnärskap, tillgänglighetsanpassningar och synligheten i de offentliga rummen.

Om kulturutbudet speglar medborgarnas efterfrågan blir staden attraktiv och sammanhållen. Om enskilda grupper inte erbjuds ett angeläget och kvalitativt utbud skapas en upplevelse av utanförskap.

Folkbildningen och andra aktörer i civilsamhället kan göra skillnad och utgör viktiga samverkanspartners. Efterfrågan på öppna, demokratiska och neutrala mötesplatser ökar. Samtidigt ställer omvärldsförändringar högre krav på trygghet och säkerhet vilket förutsätter stärkt kompetens och ökade resurser.

Den snabba befolkningsökningen och behovet av ökat bostadsbyggande sätter stor press på att

Stadsmuseet kan fullfölja uppdraget att identifiera stadens kulturhistoriska värden som är en resurs i stadsplaneringen. Stadsmuseets klassificeringskarta och det bakomliggande kunskapsunderlaget är ett material som används och efterfrågas både av externa aktörer och internt inom stadens förvaltningar.

Per Anders Fogelström 100 års-jubileum

2017 är det 100 år sedan Per Anders Fogelström (1917-1998) föddes. Då liksom nu flyttade människor in till Stockholm i förhoppning om ett värdigare liv med möjlighet till arbete och utveckling. Fogelströms skildringar har givits ut på lätt svenska och läses idag bl a på landets flyktingförläggningar.

Stadsmuseet har under 2016 i uppdrag att förbereda och samordna året. Under 2017 planeras aktiviteter tillsammans med bland annat Fogelströmsällskapet. Fogelström var inte bara en stockholmskännare som med sina böcker skapade ett intresse för stadens historia. Han var också drivande i bevarandet av Stockholms äldre bebyggelse, aktiv i miljörörelsen samt i fredsrörelsen: många frågor lika aktuella idag som under 60- och 70-talet.

Säkerhet

Utanförskap, migration och radikaliseringar åt olika håll har på senare tid i hög utsträckning förändrat förutsättningarna för trygghet och säkerhet i kulturförvaltningens arenor.

Ordningsstörningar, övergrepp, skadegörelse och hot är alla tilltagande säkerhetsutmaningar som numera allt oftare manifesterar sig i våra arenor och därmed stör både besökarens och utövarns kulturupplevelser och riskerar att urholka vår demokratiska värdegrund om yttrandefriheten skulle inskränkas.

En central framtida utmaning för kulturförvaltningen är att erbjuda trygga arenor dit allmänheten kan söka sig i syfte att skapa eller njuta av konst, kultur, kunskap och dialog. Eftersom kulturförvaltningen är en av landets större aktörer för åsikts- och yttrandefrihetsfrågor inom kultur och också utgör en stor och viktig plattform för debatt och meningsutbyte bär vi ett särskilt ansvar för att säkerställa säkerheten och tryggheten i dessa verksamheter och för att värna yttrandefriheten.

Förvaltningen ser därför redan nu ett starkt ökat behov av säkerhetshöjande åtgärder i verksamheterna i form av ordningsvakter, överfallslarm, handledning och utbildning i konflikthantering till medarbetare och en utvecklad samverkan med andra aktörer både interna och externa.

Den digitala utvecklingen

It utgör idag en grundpelare när kulturförvaltningen producerar, distribuerar, kommunikerar och tillgängliggör sitt utbud. Målgrupperna ställer ökade krav på de digitala tjänsterna och alltfler interna arbetsprocesser behöver bedrivas med it-stöd. Att it alltmer är en integrerad del i verksamheten ställer stora krav på att system förvaltas och utvecklas.

Förvaltningen e-tjänster står inför omfattande investeringar. Stadens tydliga ambitioner om att 2040 vara "Världens smartaste stad" kommer att driva på digitalisering och e-tjänstutveckling. Att tillhandahålla Öppen data blir allt viktigare. Tvingande anpassningar till stadens nya e-tjänstplattform kommer att generera stora kostnader.

Utlåning av e-medier i det digitala biblioteket förväntas fortsatt öka. En ökning är positiv för målgrupperna, men utgör också en ekonomisk utmaning för stadsbiblioteket. Den framtida

utvecklingen beror i hög grad på den pågående omvandlingen av förlags- och mediebranschen.

Bibliotekets webbar och digitala tjänster behöver genomgå ett generationsskifte för att tillmötesgå nya krav. Tjänster behöver anpassas specifikt utifrån målgruppers behov. Mångspråkig litteratur och barnlitteratur är prioriterade områden.

Biblioteksverksamheten kommer att i ökad omfattning genomsyras av digital kommunikation i det fysiska biblioteksrummet. Erfarenheter från det prisbelönta biblioteket i Kista ger underlag för hur bokbläddrare, digitala skyltar, surfplattor, etc kan ge synergier i den publika verksamheten.

En grundläggande del av bibliotekets uppdrag är att erbjuda modern källkritik för människors möjligheter att verka och agera i samhället och för att motverka inlåsning i filterbubblor i digitala kanaler. Tillgång till lånedatorer, skrivare, etc blir allt viktigare för att biblioteket ska kunna fungera som en plats för lärande, läsinspiration, samhällsservice och för att motverka digitala klyftor.

Kulturskolan möter upp elevernas förväntningar genom att använda modern it-teknik i sin undervisning och genom att utveckla sin pedagogik baserad på den. De interna arbetsprocesserna effektiviseras genom att pedagogerna övergår till att använda smartphones för närvarohantering, kommunikation med elever, etc.

Stadsmuseet kommer att inviga en ny basutställning under perioden. En omfattande satsning på de digitala tjänsterna i det fysiska utställningsrummet ska bidra till upplevelsen av ett modernt stadsmuseum. Bara en mindre del av Stadsmuseets foto- och arkivsamlingar är i dag tillgängliga digitalt, främst via ”Digitala stadsmuseet”. Ambitionen är att öka denna andel och att alla föremål och all museikonst ska finnas tillgängliga i digital form.

Förvaltningens gemensamma bokningssystem ”Boken” etableras i nya tillämpningar. Det kan exempelvis göra det möjligt att bättre använda kulturskolans lokaler för andra målgrupper.

Förvaltningens lokala verksamhetssystem fortsätter att konsolideras och integreras mot befintliga och nya system som staden tar i bruk. Platina, förvaltningens verksamhetssystem för diarie- och ärendehantering, har upphandlats som staden gemensamma e-doksystem. En migrering till stadens Platinamiljö kan bli aktuell under perioden. Nya tillämpningar utvecklas löpande.

Förvaltningen kommer att utveckla sin förmåga att använda verksamhetsdata för kartläggning, uppföljning, analys och planering. Befintlig data behöver kvalitetsgranskas, struktureras och lagras på sätt som medger återsökning och bearbetning. Geodata-tillämpningar fortsätter att utvecklas som kraftfulla verktyg för planering av kulturens roll i stadsutvecklingen.

Kommunikation

Kulturförvaltningens verksamheter behöver i högre utsträckning synas i det offentliga rummet och vara än mer tillgängliga i sin kommunikation. Ett mångspråkigt Stockholm kräver att kommunikation digitalt och analogt följer stockholmarnas språk.

Att utgå från användarnas perspektiv är allt viktigare för att bli mer träffsäker i effekten av satsningar. Under 2016 genomförs en förstudie inför en omfattande målgruppsundersökning, som planeras för Stockholms invånare 2017.

Under 2015 gjordes en nationellt omfattande målgruppssegmentering kallad Culture Segment. Den är ett steg på vägen att vrida perspektivet mot en målgruppsanpassad verksamhet som leder mot effekter hos personen som tar del av kultur. Segmenteringen av målgrupperna ökar möjligheterna att nå bredare än genom traditionell sociodemografisk segmentering. Under 2018 kompletteras Culture Segment med Visitor 360 – ett undersökningsverktyg som undersöker drivkrafter till konsumtion av kultur hos användarna av vårt utbud. Verktuget ger möjlighet att vrida inte bara kommunikationen utan även programverksamheten till effekten hos målgruppen.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Stockholmarna erbjuds ett stort och brett kulturutbud genom förvaltningens egna verksamheter och genom bidrag till det fria kulturlivet med en budgetomslutning om ca 980 mnkr. Förutsättningar för 2017 är att löne- och prisökningar ska rymmas inom ram. Kostnads- och intäktsutvecklingen för budgetområdet bedöms som normal. Det vill säga normala kostnadsökningar förutses såsom löneökningar på avtalsnivå, hyresökningar enligt index och avtal, ökade kostnader för städning, transporter etc. förväntas också utvecklas enligt index. Förvaltningens investeringsbehov, både enligt plan och utanför, kommer under perioden att ge ökade kapitalkostnader.

3.1 Drift

Mnkr	VP 2016	PLAN 2017	PLAN 2018	PLAN 2019
Kostnader	982,5	982,3	1 007,4	1 007,4
Därav kapitalkostnader	13,0	11,1	13,8	18,0
Intäkter	- 99,9	-99,9	-98,4	-96,9
Netto	882,6	882,4	909,0	910,5
KF:s ram	881,5	894,0	894,4	0,0
Differens	1,1	-11,6	14,6	

Tabellen följer den i bilaga redovisade sammanställningen av ekonomiska tabeller, bilaga KunKuf och innehåller de kostnadsförändringar kulturförvaltningen beräknat.

Enligt KF-budget har förvaltningen 101,0 mnkr i intäktskrav. I samband med övertagandet av Evenemangsplats Kungsträdgården fastställdes intäktskrav för verksamheten. I avstämningsärendet av verksamhetsplanen 2016 föreslår stadsledningskontoret en budgetjustering med -1,1 mnkr för Evenemangsplats Kungsträdgården. Förvaltningen har i tabellen här ovan räknat in den föreslagna budgetjusteringen och har ändrat intäktskravet till 99,9 mnkr.

Ökningarna, både inom drift och kapitalkostnader 2018 och 2019, beror på planerade om- och nybyggnationer avseende investeringar för basutställning och inventarier för Stadsmuseet 27 mnkr samt investeringar inom tillbyggnaden till Liljevalchs konsthall 5,0 mnkr. Utifrån den investeringsram som ligger för 2017 har kapitalkostnader beräknats med 1,0 mnkr för 2017 med 5,0 mnkr för 2018 och 11,1 mnkr för 2019

I 2015 års budget fick Stadsmuseet och Medeltidsmuseum ett minskat intäktskrav för gratis

entré. Eftersom Stadsmuseet renoveras fram till och med sommaren 2018 och endast Medeltidsmuseet håller öppet under den tiden, uppgår det minskade intäktskravet till endast 3 mnkr. I KF-budget för 2016-2018 ligger en ytterligare justering av intäktskravet med 1,5 mnkr för 2017 (halvårseffekt) och 1,5 mnkr 2018 (helårseffekt). Eftersom tidplanen är förskjuten ett år behöver budgetjusteringen flyttas fram till 2018 respektive 2019.

Driftbudgetkonsekvenser av pågående och planerade investeringar inom plan

Tillkommande kapitalkostnader				
	Stadsmuseet	Liljevalchs	Medborgarhuset*	TOTALT
2017	0,0	0,0	0,0	0,0
2018	2,4	0,5	0,0	2,9
2019	1,9	0,3	2,8	5,0
Summa	4,3	0,8	2,8	7,9

Tillkommande hyreskostnader				
	Stadsmuseet	Liljevalchs	Medborgarhuset*	TOTALT
2017				
2018	8,0	11,0	5,0	26,9
2019			5,0	
Summa	8,0	11,0	10,0	26,9

Tillkommande driftkostnader				
	Stadsmuseet	Liljevalchs	Medborgarhuset*	TOTALT
2017			**	
2018	1,1	6,1		7,2
2019	1,0			1,0
Summa	2,1	6,1	4,8	13,0

*Förutsatt beslut i kommunfullmäktige

**Beräknade ökade driftkostnader under projektperioden 2016-2019 för Medborgarhuset. Evakuering och projektledning, mm 4,75 mnkr.

Stipendier

Stockholms stad delar varje år ut ett antal priser och stipendier till kulturella gärningar i olika kategorier. Dessa omfattar sju kulturpriser om vardera 100 000 kronor, 20 kulturstipendier om vardera 25 000 kronor, samt tio folkbildningsstipendier om vardera 10 000 kronor. Den sammanlagda summan utgör 1,3 mnkr varav 600 tkr hanteras av kommunstyrelsen och resterande delen ligger inom kulturnämndens ansvar. Mot bakgrund av en under längre tids värdeminskning föreslår förvaltningen en höjning av stadens kulturstipendier. Senast stipendiebeloppet höjdes var 1993. Stipendiet höjdes då från 12 000 kronor till 25 000 kronor vilket skulle motsvara 32 300 kr i dagens penningvärde. Stockholms stipendiebelopp ligger

5 000 – 10 000 kronor lägre än Malmö och Göteborg. Enligt förvaltningens bedömning borde Stockholms kulturstipendier ligga på minst 40 000 kronor per stipendium för att behålla status och värde. Höjningen motsvarar ett ökat anslag om 300 000 kronor.

Skolersättningen

Skolersättningen som ingår i kulturförvaltningens stöd till lokalförvaltande organisationer är en ersättning till kommunala skolor som upplåter lokaler till nolltaxegrupper. Ersättningen uppgår till 1 mnkr. Hanteringen av stödet är delat mellan fyra kommunala förvaltningar vilket, enligt kulturförvaltningen, gör det tungrovt, försvårar uppföljning och skapar otydliga ansvarsförhållanden. För att skapa en effektivare och mer transparent administration av skolersättningen föreslår kulturförvaltningen att ansvaret (och nuvarande medel) för skolersättningen förs över till utbildningsförvaltningen enligt samma ordning som idrottsförvaltningen föreslår vad det gäller schablonersättning för föreningslivets tillgång till skolornas idrottsytor. Den föreslagna förändringen innebär i ett stadsövergripande perspektiv besparingar och effektiviseringar. Samtidigt innebär den rimligtvis förbättrad service och information för de föreningar som i dag använder skollokaler.

Konstsamlingen

Stadsmuseets uppdrag är att förvalta stadens konstsamling och verka för att konstsamlingen berikar alla i Stockholm. Ca 13 500 konstverk är utplacerade på 474 av stadens verksamheter. Varje år utplaceras och inhämtas ett stort antal konstverk. Stadsmuseets uppföljning av konsten skulle underlättas avsevärt om nämnder och bolagsstyrelser får ett årligen återkommande redovisningsuppdrag i anslutning till stadens övriga återrapporteringar.

Taxor och avgifter

Förvaltningen föreslår inga förändringar avseende taxor och avgifter vid Kulturskolan eller evenemangsp plats Kungsträdgården. Avgifterna redovisas i bilaga KuNkuf.

3.2 Investeringar

Investeringar enligt plan

Mnkr	Budget 2016	PLAN 2017	PLAN 2018	PLAN 2019
Konstinköp Stockholm konst	0,6	0,6	0,6	0,6
Bibliotek i rörelse	5,0	0	0	0
Utbyggnad Liljevalchs konsthall	0	5,0	0	0
Vård av fontäner och skulpturer	0,7	0,7	0,7	0,7
Stadsmuseets ombyggnation	16,7	8,3	0	0
Utrymme övriga investeringar	5,0	5,0	5,0	5,0
KF:s ram 2016- 2018	28,0	19,6	6,3	6,3

Investeringar enligt förvaltningens prognos med hänsyn till förskjutningar i tidplaner för

byggprojekt och med beräkningar för Medborgarhuset.

Mnkr	Prognos 2016	Prognos 2017	Prognos 2018	Prognos 2019
Konstinköp Stockholm konst	0,6	0,6	0,6	0,6
Bibliotek i rörelse	10,9	0,0	0,0	0,0
Utbyggnad Liljevalchs konsthall	0,0	5,0	0,0	0,0
Vård av fontäner och skulpturer	0,7	0,7	0,7	0,7
Stadsmuseets ombyggnation	4,0	13,4	8,3	0,0
Medborgarhuset	0,0	0,0	17,5	0,0
Utrymme övriga investeringar	5,0	5,0	5,0	5,0
Ram 2016-2018	21,2	24,7	32,1	6,3

Tabellen följer den i bilaga redovisade sammanställningen av ekonomiska tabeller, bilaga KunKuf och innehåller de kostnadsförändringar kulturförvaltningen beräknat.

Liljevalchs konsthall

Inför att Liljevalchs konsthall nyöppnar 2018 finns ett behov att ersätta/komplettera inredning och möbler. 5,0 mnkr är avsatta i budget enligt plan 2017.

Budgetjusteringar Stadsmuseet

Total investeringsbudget för Stadsmuseets basutställning, ombyggnation och inventarier är 27,0 mnkr enligt reviderat genomförandesbeslut i kulturnämnden 2016-02-09 med förslag att kommunfullmäktige att godkänna investeringen. Ärendet beslutades i KF 2016-03-21.

Av de ursprungliga investeringsmedlen på 25,0 mnkr enligt kulturnämndens genomförandebeslut 2014 har 1,3 mnkr förbrukats 2015. I investeringsplan för Stadsmuseet ligger 16,5 mnkr för 2016 och 8,3 mnkr för 2017. Sammantaget med förbrukat och plan 2016-2017 uppgår investeringarna till 26,3 mnkr. Det återstår således 0,7 mnkr att ingå i plan för Stadsmuseet. Förvaltningen beräknar att merparten av investeringsmedlen kommer att förbrukas 2017-2018.

Skulpturer

Stadens skulpturbestand uppgår till ca 360 skulpturer och fontänskulpturer och dessa förvaltas av Stadsmuseet. Tack vare 1 % -regeln ökar den offentliga konsten i Stockholm. För att stadens höga ambitioner och satsade medel för gestaltning av offentliga platser ska vara långsiktiga, behöver medel för vård, drift och restaurering avsättas i motsvarande grad som anskaffning av nya konstverk. Sedan 2008 har 38 nya verk tillkommit på allmän plats medan medel för vård och underhåll inte utökats.

Iståndsättande genom restaurering av konstverk på allmän plats är inte att betrakta som en investering eftersom det är en kontinuerlig underhållsverksamhet. Underhållet finansieras i dag med ca 0,7 mnkr per år i investeringsmedel med medförande kapitalkostnader. Förvaltningen föreslår att driftmedel för underhållet finansieras i driftbudgeten.

Evenemangsplats Kungsträdgården och trafikkontoret

Evenemangsplatsenheten följer trafikkontorets plan kring en eventuell ombyggnation av delar av Kungsträdgården under 2017. En ombyggnation som avdelningen välkomnar då den möjliggör mycket bättre förutsättningar för verksamheten.

Kulturnämndens investeringar inom fastighetsnämndens budget

Kulturförvaltningen har påbörjat eller står inför stora till- och ombyggnadsprojekt, Liljevalchs, Medborgarplatsen, Stadsbiblioteket/Asplundhuset och Stadsmuseet. Investeringarna i de förhyrda fastigheterna genomförs av fastighetsägaren mot reglering av hyresnivån. Ombyggnationerna kommer att innebära ökade driftkostnader och förvaltningen behöver investera i verksamhetsanpassningar vilket innebär ökade kapitalkostnader.

Stadsbiblioteket

Planeringen för renovering och utveckling av Stadsbiblioteket inklusive Internationella biblioteket pågår efter inriktningsbeslut 2015. Fastigheten är i mycket stort behov av renovering. Dessutom behöver lokalerna anpassas för att där kunna bedriva en samtida och modern biblioteksverksamhet. Verksamheten i Stadsbiblioteket och Internationella biblioteket skall integreras till ett bibliotek som speglar och möter det mångkulturella och mångspråkiga Stockholm. I förarbetet deltar också barn och unga för att biblioteket ska vara anpassat till deras behov. Underlaget för ett genomförandebeslut planeras komma upp i fastighets- och kulturnämnderna under 2016. Planen är att arbetet ska pågå mellan 2018 och 2020.

Medborgarhuset

Medborgarhuset på Södermalm byggs om och både bibliotekets och kulturskolans befintliga lokaler påverkas. En ökad samverkan mellan bibliotek, kulturskolan och andra aktörer i huset förväntas skapa positiva synergier och ett öppet hus med synliga verksamheter för besökaren.

Sedan 2011 har ett förvaltningsövergripande arbete pågått kring utveckling av det idag 75-åriga Medborgarhuset på Södermalm. Ett övergripande mål för arbetet är att skapa ett förnyat medborgarhus som under kommande decennier med lokaler och verksamhet stödjer byggnadens ursprungliga syfte; kropp, själ och bildning. Under februari 2016 fattades genomförandebeslut i fastighets-, kultur- och idrottsnämnderna med byggstart hösten 2016. Ombyggnationen beräknas vara klar sensommaren 2018 under förutsättning att kommunfullmäktige fattar erforderligt beslut 2016. Som förvaltningen anger i genomförandebeslutet bedöms de satsningar som krävs för att genomföra projektet vara så stora att det krävs ett tillskott av medel.

Förutom en ökad självkostnadshyra för fastighetskontorets investeringar i fastigheten handlar det om hyresgästs specifika investeringar i teknik, bokhyllor, möbler och andra inventarier, personalkostnader för projektledning, projektarbete samt kostnader för expertstöd som inredningsarkitekt. Beräkningar av förvaltningens inventeringskostnader har tidigare redovisats i förvaltningens förslag till genomförandebeslut och uppgår sammanlagt till 17,5 mkr. Därutöver anger förvaltningen ett beräknat behov av en tidsbegränsad ökad driftkostnad för bibliotek och kulturskola på totalt 4,75 mkr för projektperioden hösten 2016 – vintern 2019. En stor del av denna kostnad bedöms utgöras av kostnader för en för bibliotek- och kulturskola gemensam projektledning.

Utifrån gällande tidplan, med evakuering av lokalerna hösten 2016, ombyggnation och

invigning av ett renoverat medborgarhus sommaren 2018, beräknas investeringsbehoven falla ut med början år 2017, medan den ökade hyreskostnaden 10,0 mnkr får full årseffekt först år 2019.

Liljevalchs tillbyggnad

Sedan 2011 pågår, tillsammans med fastighetskontoret, ett utredningsarbete gällande förutsättningarna för en utbyggnad av Liljevalchs konsthall med ett nytt konstnexus i anslutning. Fastighetens byggnader, konsthallen och restaurang Blå Porten, har ett stort underhållsbehov och konsthallens planlösning, logistik, klimatanläggning och säkerhetssystem är inte heller optimal för dagens utställningsverksamhet. Den befintliga konsthallen och restaurangen rustas upp och konsthallen byggs till för att lösa anläggningens predikament. Genomförandebeslut fattades i kommunfullmäktige 2016-01-13. Projektet om- och tillbyggnad avslutas preliminärt i april 2018. I fastighetsnämndens budget har investeringsmedel för genomförande avsatts och kulturförvaltningen har beviljats ramökning för ökade hyreskostnader med 11,0 mnkr och utökad verksamheten from 2018 med totalt 6,1 mnkr. Genom en utbyggnad av konsthallen beräknas besökarna öka till ca 250 000 jämfört med dagens ca 150 000.

För drygt 100 år sedan ritade husets arkitekt, Carl Bergsten, möbler till Liljevalchs – och i enlighet med denna tradition ser Liljevalchs över möjligheten att låta Gert Wingårdh rita basmöbler för tillbyggnaden dvs. möblera shop, café, konferensrum och ta fram en stapelbar sittmöbel för publika utrymmen. Därtill vill Liljevalchs säkra projektet konstnärligt genom krav på rätt ljusarmatur i den nya konsthallen.

För Liljevalchs/Stockholm konst har förvaltningen angett en ökad driftsbudget med en ny organisation från och med 2018. Under om- tillbyggnadsperioden mars 2016 - april 2018 sitter nuvarande personal kvar i huset men också i tillfälliga lokaler. Verksamheten pågår oförtrutet med utställningar ”på stan” bland annat Vårsalongen 2016 i samarbete med AMF Fastigheter och projekt i Stockholm konstns egen regi. Den nuvarande budgetramen kvarstår under ombyggnaden eftersom Liljevalchs/Stockholm konst fortsätter sin verksamhet, samt att höjd måste tas för anskaffning av inventarier och externt utställningsljus etc.

Stadsmuseet

Stadsmuseet har stängts för att möjliggöra den genomgripande renovering och ombyggnad som beslutades av KF i juni 2014. Målsättningen är att skapa förutsättningar för en modern, flexibel och utvecklingsbar museiverksamhet för publik, samlingar och personal. I samband med beslutet 2014 sköts 25 miljoner till för inredning och basutställning. Ett reviderat genomförandebeslut togs i nämnderna i februari 2016 där ytterligare 2 miljoner sköts till för inredningen. Själva ombyggnaden har försenats och beräknas vara slutförd i november 2017. Därefter kommer inredningen och byggandet av den nya basutställningen att ta vid. Nyöppningen av museet planeras till sommaren 2018. Ombyggnaden och inredningen ska, förutom att uppnå myndighetskraven, tillvarata och utveckla Södra Stadshusets kvalitéer och maximera lokalutnyttjandet för publika ändamål.

Hyresökningen i och med nyöppnandet 2018 har beräknats till 8 mnkr vilket väntas fastställas i kommunfullmäktiges beslut 2016-03-21. Utöver hyresökningen kommer det också att tillkomma kapitalkostnader för inredning och utställning. Vidare tillkommer driftskostnader avseende ytterligare personal och bevakning pga längre öppettider i samband med nyöppnandet. 1,1 mnkr (halvårseffekt) 2018 och 2,1 mnkr (helårseffekt) 2019.

För att möjliggöra ombyggnaden har personalen evakuerats till lokaler med rivningskontrakt i Frihamnen med en årshyra på 1,0 mnkr. En utredning för att hitta kostnadseffektiva lokaler gärna i samverkan med andra parter kommer att genomföras. Utredningen kommer också att se hur en sådan etablering kan gynna utvecklingen i berörd stadsdel.

Övriga investeringsbehov utom budget

Kulturskolan

Det finns ett stort och eftersatt behov av att investera i nya musikinstrument, inte minst för den nya verksamhetsenheten El Sistema. Det finns behov av standardhöjande insatser av hela instrumentbeståndet. Upprustning/komplettering av instrument behövs till musikstudios och specialinstrument till resurscentrets musikundervisning för elever med funktionsvariationer. I teaterlokalerna behövs en gemensam standard för ljusbord och ljudanläggningar. I flera av danssalarna behövs nya golv. Att etablera nya ämnen innebär också behov av nyanskaffning.

Investering av nya lås- och larmsystem möjliggör en mer flexibel användning av lokalerna så att delar av lokalerna kan avdelas för uthyrning. Detta kan även vara en trygghets-/säkerhetsfråga för medarbetare och elever som ibland råkar ut för störande eller hotfullt beteende från utomstående. Ett bokningssystem skulle möjliggöra uthyrning av lokalerna i betydligt högre utsträckning. Det finns också ett behov av att ge Kulturskolans lokaler en mera enhetlig utformning, en igenkänningsfaktor som gör att man som besökare vet att "nu är jag i en av Kulturskolans lokaler".

Stockholms stadsbibliotek

Avtalet för utlåningsautomater går ut 2017. Investeringskostnader eller leasingkostnader tillkommer som inte finns i budget då nuvarande automater är inköpta. Slitaget på de publika miljöerna ökar i och med att öppettiderna ökar, besökarna blir fler och stannar längre per besök samt att aktsamheten om det offentliga rummet förändras. Det innebär att Stockholms stadsbibliotek måste omsätta möbler i publika miljöer snabbare. Det är också viktigt att se över materialhanteringen för att skapa bättre översyn i medieprocesserna, vilket kommer att kräva investeringar de kommande åren.

4 Övriga redovisningar

Hållbarhetskommisionens rekommendationer och åtgärder.

Stockholms stad inrättade Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm under 2015 med uppdraget att analysera skillnader i livsvillkor i kommunen och föreslå åtgärder för att minska dessa skillnader. Kommissionens arbete utgår således särskilt från inriktningsmålen om ett Stockholm som håller samman, och ett demokratiskt hållbart Stockholm.

I underlag till budget ska de nämnder som ges huvudansvar eller delansvar för åtgärder i kommissionens rapporter redovisa hur de avser arbeta vidare med respektive åtgärd.

Stad i samverkan

Stockholms stad och civilsamhället.

Delrapport från Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm. Utifrån de underlag som presenteras i rapporten har totalt tolv åtgärdsförslag tagits fram, vilka är strukturerade inom ramen för sex övergripande rekommendationer. Rekommendationerna innefattar att främja

och skapa jämlika förutsättningar för det lokala civilsamhället, vilket innebär att Stockholms stad bör arbeta aktivt gentemot hela civilsamhället. Fler mötesplatser behöver etableras med särskilt fokus på medborgardrivna mötesplatser i socioekonomiskt utsatta områden. Det finns därtill ett behov av att fördjupa kunskapen om det civila samhället på en lokal nivå. Innovativa pilotprojekt kan provas för att främja överbryggande socialt kapital och lokalsamhällestillit.

4.4.2 Åtgärd: Stärk bibliotekens roll som mötesplats och plattform för samverkan med civilsamhället

Med angivande av delrapport och numrering 6.5.3 föreslås etablering av Community centers för att stärka den välfärdsstatliga infrastrukturen i utsatta områden och öka delaktigheten i samhället. Centrens föreslagna verksamhet är nära kopplad till folkbibliotekens verksamhetsinnehåll och uppdrag. Biblioteken är lyhörda för lokala behov och utvecklar kontinuerligt nya tjänster utöver medieutlåning. Dit hör bland annat språkcaféer, läxhjälp, digitala verkstäder, svenska med baby och juridisk rådgivning. Verksamheterna, som arrangeras i samarbete med civilsamhället och företag är mycket välbesökta. Biblioteken erbjuder idag ungdomsanställningar och ingår i ett flerårigt samarbete med Arbetsmarknadsförvaltningen i syfte att erbjuda anställning för personer som är i behov av språkträning. Biblioteken spelar allt större roll som en plats för social samvaro och som en plats för gränsöverskridande möten. Redan idag har biblioteken ett nära samarbete med studieförbund och frivillig organisationer, en verksamhet som har potential att utvecklas än mer. Med en fortsatt satsning på ytterstaden och med ett tydligt uppdrag för medborgarkontor och bibliotek till ökad samordning torde de kunna spela en viktig roll i etableringen av Community centers. Det behöver dock också följas av tydliga incitament för samarbete och samordning för civilsamhälle och övriga aktörer inom staden där de olika rollerna gällande samhällsservice definieras. Stockholms stadsbibliotek når drygt 5 miljoner fysiska besökare om året och finns på cirka 40 platser i staden. De utgör en stor potential för att överbygga skillnader och vara en inkluderande mötesplats där såväl föräldrar, barn och andra vuxna träffas.

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Alla förvaltningar ska ha könsuppdelad statistik och analysera resursfördelningen utifrån kön. Målet är ett jämställt Stockholm där makt och resurser fördelas lika. Kulturförvaltningen kommer att i samverkan med berörda föreningar och organisationer fortsätta med en fördjupad utredning kring förutsättningarna för ett feministiskt kulturcentrum/kvinnohistoriskt museum. Förvaltningen har 2015 deltagit i en pilotstudie om genusbudgetering och kommer 2016 att fortsätta analysen av möjligheter till en jämställdhetsintegrerad resursfördelning

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Barnets rättigheter ska vara centrala för alla politikområden. Det ska inte spela någon roll var du kommer ifrån. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka och arbetet med likabehandlingsplaner ska stärkas.

Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering. Staden ska respektera och leva upp till mänskliga rättigheter samt arbeta för att höja medvetenheten om mänskliga rättigheter bland stockholmarna. Alla verksamheter i staden ska

analysera och följa upp hur de tillvaratar mänskliga rättigheter i sitt vardagliga arbete.

En viktig del av att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra exempelvis diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och utmärkas av lärande inom och utanför stadens organisation. För att uppnå detta behöver staden bli bättre på att kartlägga och analysera verksamheten. Ett exempel kan vara användandet av jämlikhetsdata.

Kulturstrategiska avdelningen

Drygt 177 000 barn och unga i målgruppen 1- 18 år lever och bor i Stockholm idag. Fram till år 2020 beräknas en ökning med 22 000 st. Det är framför allt barn förskoleåldern och 10-15 åringarna som ökar mest. Alla dessa barn ska i enlighet med Kultur i ögonhöjd - stadens barn- och ungdomskulturprogram ha god och likvärdig tillgång till professionell kultur och till eget skapande. Detta ställer krav på rätt kunskap, tillräckliga resurser och bra kommunikation för att bygga kompetens och strukturer så att alla barn får och kan vara med. Till exempel kommer de stödformer som rör tillgång till fri scenkonst och ungas egen kulturproduktion att vara otillräckliga inom en nära framtid.

Barn och unga med funktionsnedsättning har sämre tillgång till kultur än andra. Det är ett område för samverkan i syfte att nå höjd kompetens och rätt insatser. Ett annat område som kräver ökad kunskap och nya arbetssätt är barn som växer upp i en segregerad ytterstad och nyanlända och ensamkommande barn och unga. För att bidra till ett minskat utanförskap är ett systematiskt arbete med kulturinsatser i dialog med berörda förvaltningar mycket betydelsefullt och en förutsättning för att nå likvärdighetskravet i enlighet med Kultur i ögonhöjd.

Samverkan mellan kulturförvaltningen, utbildningsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna är avgörande. Stora effekter kan nås om olika satsningar och resurser samverkar mot gemensamma uppdrag och mål. Gemensamma skrivningar i nämnders uppdrag gynnar förutsättningarna att utveckla och fördjupa förvaltningarnas pågående samarbeten och att hitta nya vägar för att ge barn och unga i Stockholms förskolor och skolor ökade möjligheter att mötas och utvecklas genom kulturen.

Kulturskolan fördjupar och utvecklar arbetet med att skapa en ökad medvetenhet kring jämställdhet och normkritisk pedagogik för alla medarbetare med hjälp av en jämställdhetsstrategi. Detta sker genom kartläggning och uppföljning samt genom kompetensutbildning och utvecklingsarbete. Jämställdhetsstrategien kommer också att handleda medarbetare inom Kulturskolan med särskilt engagemang för genus- och jämställdhetsfrågor, så kallade genuspiloter. Kulturskolans likabehandlingsplan fastställs under 2016 och blir ett levande verktyg i arbetet.

Stockholms stadsbibliotek arbetar med dagsaktuella frågor kring yttrande- och åsiktsfrihet i sin programverksamhet. Kopplat till aktiviteter för barn och unga har det normkritiska perspektivet integrerats i bibliotekens fortbildning. Arbetet med lässatsningen riktad gentemot förskolan och dess pedagoger fortsätter, där Kultur i ögonhöjd är vägledande.”

5 Lokalförsörjningsplan

5.1 Inledning

Några av Stockholms mest kända och publikdragande kulturinstitutioner är i behov av renoveringar, utbyggnad och anpassningar till de förutsättningar som det moderna Stockholm har. Därtill kommer en del planerade nyetableringar. Utöver detta ser staden över det egna beståndet av ateljéer, allmänna samlingslokaler och hemgårdar, både vad avser behov av renovering, anpassning och utveckling.

Vid ombyggnationer och renoveringar tas genomgående såväl miljömässiga hänsyn som hänsyn till krav på tillgänglighet och säkerhet.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Kulturlivets lokalbehov ökar i takt med att Stockholm växer och under de kommande åren ser kulturförvaltningen nya behov av resurser och en viss utbyggnad av den kulturella infrastrukturen i hela Stockholm. I den fysiska planeringen är stadens strävan att bygga en ”blandad stad” nära förknippad med nya etableringar av kulturverksamheter.

Kulturförvaltningen behöver fortsätta att ta fram egna kunskapsunderlag om kulturlivet på olika platser i staden och implementera dessa i stadsplaneringen. GIS-analyser, kartläggningar och kvalitativa undersökningar ska ligga till grund för förvaltningens prioriteringar. Förmågan att lotsa kulturaktörer inom det fria kulturlivet bedöms vara särskilt viktig de kommande åren. En Kulturlots rekryteras för att fungera som en viktig länk och kontaktyta mellan kulturaktörer som vill etablera sig i Stockholm och stadens förvaltningar och bolag.

När det gäller tillgången till samlingslokaler och ateljéer i Stockholm arbetar kulturförvaltningen aktivt med kunskapsunderlag och kartläggningar. Förvaltningens kartläggning 2015 ”Samlingslokaler och andra mötesplatser” visar på att vi behöver fler mötesplatser. Utredning säger att 5 nya samlings- och möteslokaler behövs för att behålla dagens nivå till 2023. Skärholmen står först i fokus och en förstudie om ny samlingslokal ligger till grund för fortsatt arbete. Kartläggningen visar också på att lokaliseringen i förhållande till befolkningsutvecklingen kommer att förändras. För att möta detta behöver stödet till befintliga och nya samlingslokaler och andra allmänna mötesplatser fortsätta utvecklas. I tider där social sammanhållning och demokratiska värden utmanas ställs det krav på öppna mötesplatser med hög tillgänglighet för alla medborgare.

Lokalkmarknaden i Stockholm präglas av lågt utbud och höga hyror. Fastighetsnämnden har under 2015 haft i uppdrag att verka för att en ny modell för hyressättning av förenings- och kulturlokaler tas fram. I en intern utredning förordas en ”successiv anpassning av hyresnivåerna med målet att alla fastigheter på sikt ska kunna bära sina egna kostnader”. Utredningen har inte föreslagit några ändrade former för kommunalt stöd till kulturlivet utan anser att frågan om ett eventuellt hyresstöd bör behandlas i annat sammanhang. Många kulturverksamheter har svårt att möta de ökade hyresnivåerna. På sikt kommer detta att begränsa möjligheterna för det fria kultur- och föreningslivet att vara en del av stadens kulturliv. En väg för att kompensera är att resurserna till kulturverksamheter ökar för att möta de ökade lokalkostnaderna.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Kulturförvaltningens lokalinnehav omfattar ett hundratal lokaler varav flertalet avser bibliotek och lokaler avsedda för Kulturskolans verksamhet. Totalt rör det sig om drygt 77 000 kvm. Utöver de förhyrda lokalerna bedrivs en omfattande verksamhet i skollokaler vilka Kulturskolan betalar hyra för men som inte omfattas av hyresavtal men däremot överenskommelser med skolorna om lokalförhyrningar läsårsvis. Den sammanlagda hyreskostnaden uppgår till ca 103 mnkr per år.

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Stockholms stadsbiblioteks strukturplan. Under 2016 tas en strukturplan fram, med grund i biblioteksplanen som arbetats fram under 2015 och planeras komma upp för beslut under 2016. Grundläggande i detta är moderna, fräscha, fungerande bibliotekslokaler, på rätt platser med rätt funktionsmöjligheter och fungerande infrastruktur. Kistas nya bibliotek har inneburit en väldig framgång vad gäller besök, utlån och nya låntagare. Samma utveckling ser vi också på de bibliotek som genomgått renoveringar. Ambitionen är att åstadkomma liknande lösningar med moderna, flexibla, verksamhetsanpassade lokaler i andra ytterstadsområden. . Lösningarna kräver ökade driftkostnader då denna typ av bibliotek ställer högre krav på öppettider, bemanning och differentierad kompetens hos personalen. Med ökade besök kommer också ökat slitage på inredning och medier.

Den nya strukturplanen kommer att utreda förslag till kommande nyetableringar. En lokaliseringanalys genomförs 2016 gällande befintliga biblioteks lokaler sett till befolkningsprognos och stockholmarnas rörelsemönster kopplat till bland annat kollektivtrafik och centrumbesök. Allt eftersom Stockholm har utvecklats har stockholmarnas rörelsemönster förändrats vilket innebär att enskilda bibliotek kommer att behöva byta adress för att vara där stockholmarna är.

På kort sikt behöver ett antal bibliotek renoveras och moderniseras, exempelvis Tensta och Rinkeby. Ett par hyresavtal löper ut och i samband med det ses bibliotekens placering över. Det gäller i dagsläget i första hand Gubbängen och Årsta. Det kan komma att innebära ökade kostnader för hyra och personal samtidigt som bedömningen är att betydligt fler besökare nås och kostnaden per besök blir oförändrad med högre kvalitet eller t o m lägre.

Kulturskolans lokalplan visar på ett flertal områden som är angelägna både i närtid och på längre sikt. Medel behöver tillföras för investeringar och för drift med ökade hyreskostnader och kapitalkostnader för att kunna genomföra renoveringar och anpassningar i befintliga lokaler samt nybyggnation av lokaler i den omfattning som föreslås i planen.

Att bygga nya lokaler för Kulturskolan är nödvändigt den kommande femårsperioden om verksamheten ska hålla samma nivå på utbud och tillgänglighet som idag. Förslag till ny lokal i Vällingby centrum kommer att behandlas av KuN under våren 2016. Skärholmen är ytterligare en plats som kan komma i fråga för helt ny etablering då både Vällingby och Skärholmen är områden där staden bygger många bostäder och befolkningen väntas öka.

Fastigheten med Kulturskolans lokal i Bromma planeras rivas 2017 och en ny byggnad som kan hysa verksamheten beräknas stå klar för inflyttning 2019. Under byggtiden behövs ersättningslokaler för verksamheten. Detsamma gäller lokalerna i Medborgarhuset. I Husby hyr Kulturskolan en verksamhetslokal i närheten av centrum. Hyresvärden ska genomföra en

större ombyggnad av hela Husby centrum och kommer att riva Kulturskolans lokaler inom de närmaste åren. Diskussion om flytt till annan lokal pågår. I Kärrtorp har fastighetsägaren sagt upp hyresavtalet med Kulturskolan och erbjudit en alternativ lokal. Under våren 2016 sker en grundlig renovering och viss verksamhetsanpassning av lokalen. Kulturnämnden fattade beslut om genomförande i december 2015.

I Kulturskolans teaterlokaler i Högdalen, på Hägerstensåsen och på Östermalm behöver bristande arbetsmiljö åtgärdas, lokalerna renoveras och anpassas. Kulturskolans lokal i Årsta behöver anpassas i en genomgripande renovering medan lokalerna i Bagarmossen, Bredäng, Farsta och Högdalens centrum kräver renovering av mindre omfattning.

I Norra Djurgårdsstaden planeras för en lokal i samverkan med bibliotek och skola i området som har en stark kulturprofil.

5.5 Kostnadsutveckling

Kostnaderna för hyror jämn nivå 2013-2015. Hyreskostnaden är ca 109 mnkr. 2017 2018 tillkommer 19,1 mnkr för Liljevalchs nya konsthall och Stadsmuseet. 2019 ökar hyran för Medborgarhuset. Hur mycket är i dagsläget oklart. I övrigt beräknas en normal höjning per år enligt index. Kulturförvaltningen har enbart tillfälliga lokaluthyrningar.

Stora underhållsbehov finns inom ett flertal bibliotek och kulturskolelokaler som kan komma att öka hyreskostnaderna om fastighetsägaren bygger om/renoverar lokalerna.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

En av förvaltningens strategier är att arbeta för att effektivisera lokalutnyttjandet. Det kan möjliggöras genom ett samutnyttjande av lokalytor både internt och med externa aktörer i syfte att uppnå positiva synergieffekter både verksamhetsmässigt och ur ekonomiskt hänseende.

Effektivare utnyttjande av bibliotekslokalerna kan åstadkommas genom att nya samarbeten och samlokaliseringar etableras. Meröppet prövas allt mer. Personalytor ses också över för att se om dessa kan omvandlas till publika ytor.

Museisamlingarna utgör en stor tillgång för staden men innebär också en kostnadskrävande förvaltning, både vad gäller lokaler, vård och tillgängliggörande. Stadsmuseet arbetar löpande med att effektivisera hanteringen.